

Adroddiad: Deall Profiadau
Dioddefwyr-Oroeswyr Hŷn
- Dadansoddiad Thematig

Crynodeb Gweithredol

Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn, Deall Profiadau Dioddefwyr-Oroeswyr Hûn: Dadansoddiad Thematig, yn archwilio profiadau byw pobl 60 oed a throsodd a fu'n destun cam-drin domestig gan bartneriaid agos neu oedolion yn y teulu. Wedi'i gynnal gan Dîm Dewis Choice ym Mhrifysgol Aberystwyth, mae'r ymchwil yn nodi sut mae methiannau systemig ac agweddau cymdeithasol yn cyfuno â rhwystrau personol i wneud dioddefwyr-oroeswyr hûn yn anweledig i raddau helaeth o fewn y ddarpariaeth wasanaeth bresennol.

Rhwystrau rhag Cymorth

Mae oedolion hŷn yn wynebu set ddeuol o rwystrau: strwythurol ac unigol.

- Rhwystrau strwythurol sy'n drechaf. Mae'r rhan fwyaf o wasanaethau, ymgyrchoedd ac offer asesu wedi'u cynllunio gydag oedolion iau mewn golwg, gan eithrio pobl hŷn felly. Yn aml, mae llwybrau atgyfeirio yn aneglur, yn dameidiog, neu'n absennol - yn enwedig i ddynion hŷn. Yn sgil hygyrchedd cyfyngedig (corfforol, synhwyaidd, digidol) a diffyg allgymorth wedi'i dargedu, nid llawer sy'n gwybod bod cymorth yn bodoli neu'n gallu ei gyrraedd. Mae gweithwyr proffesiynol yn aml yn mynd i'r afael â symptomau (e.e. gorbryder, ynysu, problemau iechyd) heb ofyn am achosion sylfaenol, gan adael cam-drin heb ei ddatgelu. Mae rhagfarn ar sail oedran mewn polisi, ymarfer a chasglu data yn atgyfnerthu anweledigrwydd ymhellach.
- Mae rhwystrau unigol yn gwaethgu'r materion systemig hyn. Mae llawer o oedolion hŷn yn cael trafferth cydnabod eu profiadau fel camdriniaeth, wedi'u llywio gan normau cenedliadol o breifatrwydd a hunangynhaliaeth. Mae ofn dial, cywilydd, embaras, a hunan-feio yn atal datgeliad. Mae rhai'n poeni am roi baich ar eu teuluoedd neu'n credu na fyddant yn cael eu credu, yn enwedig lle mae'r troseddwyd yn cael eu parchu yn y gymuned.

Gyda'i gilydd, mae'r ffactorau hyn yn creu amgylchedd lle mae cyfleoedd i geisio cymorth yn brin, yn dameidiog, ac yn aml yn cael eu colli.

Yr Angen am Fannau Diogel

Pwysleisiodd dioddefwyr-oroeswyr hŷn nad lleoliadau ffisegol yn unig mo mannau diogel ond amgylcheddau perthynol lle maen nhw'n teimlo eu bod yn cael eu gwarchod, bod rhywun yn gwrando arnynt, ac yn eu credu. Rhaid i fannau diogel fod yn gynhwysol o ran oedran, yn hygyrch a rhagweithiol, wedi'u cynllunio i oresgyn y rhwystrau strwythurol sy'n atal oedolion hŷn rhag ymgysylltu â gwasanaethau traddodiadol. Maent yn cynnwys:

- Lleoliadau cyfrinachol a phreifat lle gall oedolion hŷn siarad heb ofn ôl-ffeithiau.
- Perthynas ymddiriedus â gweithwyr proffesiynol cyson sy'n darparu sefydlogrwydd a pharhad.
- Cyd-destunau cymunedol anffurfiol lle mae datgelu yn teimlo'n llai dychrynlyd nag y mae mewn apwyntiadau ffurfiol.
- Diogelwch perthynol—gweithwyr proffesiynol sy'n dangos parch, empathi ac atebolrwydd, gan alluogi pobl hŷn i archwilio dewisiadau heb feirniadu.

Mannau diogel, boed yn ffisegol neu berthynol, yw'r sail i ddatgelu, ymddiriedaeth ac adferiad.

Pwysigrwydd Chwilfrydedd Proffesiynol

Un thema sy'n ailadrodd yw mai anaml y mae datgelu yn digwydd yn ddigymell. Yn aml, nid yw dioddefwyr-oroeswyr hŷn yn gwybod eu bod yn gallu trafod camdriniaeth—neu y dylent ei thrafod—gyda gweithwyr proffesiynol. Felly, rhaid i ymarferwyr ar draws iechedd, gofal cymdeithasol, tai a gwasanaethau cymunedol:

- Fynd ati i ofyn cwestiynau uniongyrchol ond sensitif am fywyd cartref a lles, yn hytrach nag aros am ddatgeliad.
- Egluro bod datgelu yn briodol o fewn eu rôl, gan ddangos parodrwydd i wrando ac ymateb.
- Defnyddio iaith hygyrch, empathig sy'n osgoi terminoleg ddieithrio ac yn adeiladu dealltwriaeth dros amser.
- Esbonio cyfrinachedd yn glir i fagu ymddiriedaeth, yn enwedig mewn cymunedau bach lle mae ofn clebran neu ddial yn aciwt.

Mae chwilfrydedd proffesiynol, ynghyd â mannau perthynol diogel, yn trawsnewid cyfarfyddiadau byrhoedlog yn gyfleoedd gwirioneddol i ddatgelu a chefnogi.

Blaenoriaethau ar gyfer Gwasanaethau

Mae dioddefwyr-oroeswyr hŷn yn gyson yn blaenoriaethu:

- Cyswllt rhagweithiol, wedi'i bersonoli gan wasanaethau, yn hytrach na dibynnu ar hunan-atgyfeirio.
- Un pwynt cyswllt dibynadwy i lywio systemau tameidiog a lleihau straen yn sgil datgelu dro ar ôl tro.
- Cymorth ymarferol gyda thai, cyllid, a thasgau pob dydd ochr yn ochr â chymorth emosiynol.
- Cyfleoedd ar gyfer cysylltiad cymunedol, mynd i'r afael â'r unigrwydd a'r datgysylltiad sy'n aml yn dilyn camdriniaeth.
- Cymorth adfer hirdymor, sy'n seiliedig ar drawma, gan gydnabod bod effaith cam-drin a thrawma yn aml yn rhychwantu degawdau.

Casgliad

Dengys y dystiolaeth mai methiannau strwythurol yn nyluniad gwasanaethau, mewn polisïau ac ymarfer—wedi'u gwaethygu gan ofnau unigol a normau cenedliadol—yw'r prif resymau pam mae oedolion hŷn yn parhau i fod yn anweledig o fewn ymatebion cam-drin domestig. Heb ymgysylltu rhagweithiol a mannau perthynol, diogel a grëwyd gan chwilfrydedd proffesiynol, bydd llawer o ddioddefwyr-oroeswyr hŷn yn parhau i ddioddef mewn tawelwch. Mae angen dulliau cynhwysol o ran oedran, sy'n seiliedig ar drawma, ar frys, wedi'u hategu gan ymarferwyr sy'n eglur yn eu parodrwydd i wrando, gofyn ac ymateb.